- Phải để yên một thời gian để cho phản ứng xảy ra hoàn toàn
- Phải để yên trong bóng tối vì ánh sáng sẽ làm cho phản ứng phụ sau đây xảy ra nhanh hơn : $4I^{-} + 2H^{+} + O_{2} \square 2I_{2} + 2H_{2}O$

Dung dịch chuẩn $Na_2S_2O_3$ cũng không thể chuẩn bị từ lượng cân được vì $Na_2S_2O_3$ không phải là chất gốc.

c. Phương pháp Dicromate:

K₂Cr₂O₇ có tính tính oxy hóa trong môi trường acid

$$Cr_2O_7^{2-} + 14H^+ + 6e \square 2Cr^{3+} + 7H_2O : E^0 = 1,36 V$$

Dung dịch chuẩn $K_2Cr_2O_7$ chuẩn rất ổn định. Hầu hết các phép chuẩn độ bằng $KMnO_4$ có thể thay bằng $K_2Cr_2O_7$ nhưng phải dùng chất chỉ thị để xác định điểm cuối như Diphenylamin, Diphenylbenzidine. Ưu điểm là có thể sử dụng môi trường HCl mà không cần hỗn hợp bảo vệ Zymerman .

II. Thực hành:

1. Xác định nồng độ KMnO4:

a. Nguyên tắc 🔏

Người ta thường xác định nồng độ của KMnO₄ trong môi trường axit qua các chất gốc sau:

Trong bài này, ta xác định nồng độ KMnO₄ bằng chất gốc H₂C₂O₄. H₂O

$$MnO_4^- + 5e + 8H^+ \square Mn^{2+} + 4H_2O$$

 $C_2O_4^{2-} - 2e \square 2CO_2$

$$5H_{2}C_{2}O_{4} + 2KMnO_{4} + 3H_{2}SO_{4} \quad \Box \quad 2MnSO_{4} + 10CO_{2} + 8H_{2}O + K_{2}SO_{4}$$

b. Cách tiến hành:

Dùng pipet lấy 10 ml dung dịch $H_2C_2O_4$ 0,05N vừa pha vào bình nón 250 ml, thêm 2 ml H_2SO_4 3N đun nóng (không được đun sôi). Từ buret nhỏ từng giọt $KMnO_4$ cần xác định, lắc đều tới khi dung dịch có màu hồng bền khoảng 50 giây (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

2. Xác định nồng độ Fe^{3+} :

a. Nguyên tắc:

- Khử Fe^{3+} \longrightarrow Fe^{2+} bằng Zn^0 hoặc bằng $SnCl_2$ trong môi trường acid (ở đây dùng $SnCl_2$) và loại $SnCl_2$ dư bằng $HgCl_2$

$$2\text{FeCl}_3 + \text{SnCl}_2 \square 2\text{FeCl}_2 + \text{SnCl}_4$$

 $\text{SnCl}_2 + 2\text{HgCl}_2 \square \text{Hg}_2\text{Cl}_2 + \text{SnCl}_4$

- Chuẩn Fe $^{2+}$ vừa được chuẩn bằng KMnO $_4$

$$MnO_4^- + 5e^- + 8H^+ \square Mn^{2+} + 4H_2O$$

$$Fe^{2+} - e^- \square Fe^{3+}$$

$$5Fe^{2+} + MnO_4^- + 8H^+ \square 5Fe^{3+} + Mn^{2+} + 4H_2O$$

* Chú ý:

Ion Cl^- làm trở ngại phản ứng. Để tránh ảnh hưởng của ion Cl^- người ta thêm hỗn hợp bảo vệ (gồm 67g MnSO₄. $4H_2O + 138$ ml H_3PO_4 d = 1,7 + 130 ml H_2SO_4 d = 1,81 pha trong 1 lít).

b. Cách tiến hành:

Dùng pipet lấy 10 ml dung dịch Fe³⁺ cần xác định vào bình nón 250 ml, thêm 2 - 3 ml HCl 1:2, đun nóng tới 60 - 70°C rồi lấy ra, cho từng giọt dung dịch SnCl₂ 5% vào và lắc đều tới khi dung dịch mất màu vàng thêm 1 giọt dung dịch SnCl₂ rồi pha loãng tới gần 100 ml bằng nước cất. Thêm từng giọt dung dịch HgCl₂ 5% lắc đều, nếu có kết tủa trắng là được. Còn nếu có kết tủa xám đen thì phải làm lại. Thêm 10 ml hỗn hợp bảo vệ (MnSO₄ + H₃PO₄ + H₂SO₄). Từ buret nhỏ từng giọt dung dịch KMnO₄ có nồng độ xác định, lắc đều tới khi dung dịch có màu hồng bền khoảng 50 giây. Ghi số ml dung dịch KMnO₄ đã dùng (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

3. Xác định nồng độ H_2O_2 :

a. Nguyên tắc :

$$5 \text{ H}_2\text{O}_2 + 2 \text{ MnO}_4^- + 6 \text{ H}^+ \square 2 \text{ Mn}^{2+} + 5 \text{ O}_2 + 8 \text{ H}_2\text{O}$$

b. Cách tiến hành:

Lấy 10ml dung dịch cần phân tích thêm 3 ml H_2SO_4 3N rồi chuẩn độ bằng dung dịch $KMnO_4$ đến xuất hiện màu hồng bền khoảng 50 giây, ghi số ml dung dịch $KMnO_4$ đã dùng (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

4. Phân tích mẫu: Xác định số gam H_2O_2 trong 1lít dung dịch phòng thí nghiệm (theo hướng dẫn của phòng thí nghiệm)

III. Câu hỏi:

- 1. Vì sao không thể điều chế dung dịch chuẩn $KMnO_4$ bằng cách tính theo lượng cân chính xác ?
- 2. Có thể chuẩn độ dung dịch KMnO4 bằng dung dịch H2C2O4 theo thứ tự ngược lại nghĩa là cho acid H2C2O4 ở trên buret được không?
- 3. Tại sao khi xác định nồng độ dung dịch KMnO4 phải đun nóng (không được đun sôi) dung dịch đặt ở dưới ?
- 4. Hãy nêu tác dụng của từng thành phần trong hỗn hợp bảo vệ Zymmerman khi chuẩn đô Fe2+ bằng phương pháp permanganat.

- 5. Bản chất của phép xác định Fe3+ bằng phương pháp permanganat là gì. Tại sao khi dùng chất khử là SnCl2 lại phải loại lượng SnCl2 dư. Làm thế nào?
- 6. Trình bày nguyên tắc xác định nồng độ dung dịch H2O2 bằng phương pháp permanganat. Xác định số gam H_2O_2 trong một lít dung dịch mẫu phòng thí nghiệm.

Bài 5. PHƯƠNG PHÁP OXY HOÁ KHỬ PHÉP ĐO DICROMAT VÀ IOD

I. Thực hành:

1. Xác định nồng đô Fe^{2+} :

a. Nguyên tắc:

Dùng K₂Cr₂O₇ biết nồng độ, xác định Fe²⁺ trong môi trường axit

$$Cr_2O_7^{2-} + 14H^+ + 6e \square 2Cr^{3+} + 7H_2O$$

$$Fe^{2+} - e \square Fe^{3+}$$

$$Cr_2O_7^{2-} + 6Fe^{2+} + 14H^+ \square 2Cr^{3+} + 6Fe^{3+} + 7H_2O$$

Dùng chất chỉ thị diphenylamin có E_o = 0,76V hoặc diphenylamin sulfonat có E_o = 0,84V hay acid phenylanthranilic có E_o = 1,08V.

b. Cách tiến hành:

-Với chỉ thị diphenylamin: dùng pipet lấy 10 ml dung dịch Fe^{2+} cần xác định vào bình nón 250 ml. Thêm 1ml H_3PO_4 4N + 5ml HCl 1:2 + 2-3 giọt chất chỉ thị diphenylamin. Từ buret nhỏ từng giọt $K_2Cr_2O_7$ nồng độ xác định, lắc tới khi dung dịch có màu xanh tím. Ghi số ml $K_2Cr_2O_7$ đã dùng (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

-Với chỉ thị diphênylamin sulfonat: tiến hành tương tự như trên

-Với chỉ thị acid phenylanthranilic: tiến hành tương tự như trên nhưng không thêm acid H_3PO_4 .

-Nhận xét các kết qủa phân tích khi sử dung các chỉ thị trên.

2. Xác định SO₃²- trong Na₂SO₃:

a. Nguyên tắc:

Chuẩn độ trực tiếp SO_3^{2-} bằng dung dịch $K_2Cr_2O_7$ trong môi trường H_2SO_4 hoặc HCl tới khi đổi màu của diphenylamin. Phản ứng chuẩn độ:

$$3SO_3^{2-} + Cr_2O_7^{2-} + 8H^+ \square 3SO_4^{2-} + 2Cr^{3+} + 4H_2O$$

b. Cách tiến hành:

Lấy 10 ml dung dịch cần xác định cho vào bình nón 250 ml, thêm 10 ml HCl 1:2 và 3 - 4 giọt chỉ thị diphenylamin. Pha loãng thành 30 ml. Chuẩn độ bằng dung dịch $K_2Cr_2O_7$ đến khi xuất hiện màu xanh tím. Ghi thể tích dung dịch $K_2Cr_2O_7$ đã dùng (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

3. Xác định nồng độ $Na_2S_2O_3$:

a. Nguyên tắc :

Lấy một thể tích chính xác dung dịch chuẩn K₂Cr₂O₇ cho phản ứng với lượng dư KI trong môi trường acid để tao ra lương tương đương I₃. Chuẩn đô I₃ trực tiếp bằng Na₂S₂O₃ với chỉ thi hồ tinh bột.

$$Cr_2O_7^{2-} + 6I^- + 14H^+ \square 2Cr^{3+} + 3I_2 + 7H_2O$$

 $3I_2 + 3I^- \square 3I_3^-$

$$Cr_2O_7^{2-} + 9I^- + 14H^+ \square 2Cr^{3+} + 3I_3^- + 7H_2O$$

Phản ứng chuẩn độ:
$$I_3^- + \ 2S_2O_3^{\ 2^-} \ \square \ \ 3\ I^- + \ S_4O_6^{\ 2^-}$$

b. Cách tiến hành:

Dùng pipet lấy 10 ml dung dịch K₂Cr₂O₇ có nồng độ xác định vào bình nón 100 ml, thêm 5 ml $H_2SO_44N + 10$ ml KI 5%, lắc nhe đây bình nón bằng kính đồng hồ, để yên ở chỗ tối 10 phút. Từ buret nhỏ từng giọt dung dịch Na₂S₂O₃ tới khi dung dịch có màu vàng lục + 1 ml hồ tinh bột 1%. Tiếp tục nhỏ từng giọt dung dịch Na₂S₂O₃ tới khi mất màu xanh tím. Ghi số ml dung dịch Na₂S₂O₃ đã dùng (làm 3 lần, lấy kết quả trung bình).

4. Xác định nồng đô Cu²⁺:

a. Nguyên tắc:

Trong môi trường acid (pH = 1-2) Cu $^{2+}$ oxy hóa Γ để tạo thành kết tủa CuI và một lượng tương đương I₃. Chuẩn độ lượng I₃ bằng dung dịch Na₂S₂O₃ với chỉ thị hồ tinh bôt.

$$Cu^{2+} + \Gamma + 1e \quad \Box \quad CuI \downarrow$$

$$3\Gamma - 2e \quad \Box \quad I_3^{-}$$

$$2Cu^{2+} + 5\Gamma \quad \Box \quad 2CuI \downarrow \quad + I_3^{-}$$

Ngoài ra thường thêm NH₄SCN vào, vẫn đảm bảo làm tăng thế của Cu²⁺ / Cu⁺ làm giảm sư hấp phu I_2 (dưới dang I_3^-) trên bề mặt của kết tủa CuI, vì lúc này đã được thay bằng CuSCN

Phản ứng chuẩn độ:

$$I_3^- + S_2O_3^{-2-} \square 3I^- + S_4O_6^{-2-}$$